

kdyby tu byly vůbec předpoklady, za nichž by se mohl stěžovatel vůbec dovolávat beztrestnosti z důvodu krajní nouze podle §u 2 g) tr. zák. Tu pak vším právem poukazuje rozsudek na to, že se beztrestnosti podle §u 2 g) tr. zák. nelze s úspěchem dovolávat, ježto obžalovaný stav nouze, do něhož se dostal svým vlastním trestným jednáním, zavinil. Nebylo by vůbec došlo ke střetnutí se zájmu, jehož se stěžovatel dovolává, kdyby nebyl vstoupil do cizoložného poměru k Josefě F-ové, jímž právní statky, na něž poukazuje, ohrozil a jehož prozrazení křivým svým svěděním chtěl zameziti neb oddáliti. A stav nouze, jež pachatel zločinu svým trestným jednáním sám zavinil, nemůže opodstatniti jeho beztrestnost, i kdyby se jinak skutečně co do intenzity rovnal neodolatelnému donucení, protože tu není oné, na jeho příčinné spojitosti nezávislé vyšší moci, jakou předpokládá neodolatelné donucení ve smyslu §u 2 g) tr. zák. Není tu však ani stavu nouze, protože měl stěžovatel možnost, dovolávat se před svým svědeckým výsledkem předpisů §u 153 tr. ř., jenž by ho byl věrojatně zprostil povinnosti vypovídati. Proto netřeba se zabývatí otázkou nepoměru mezi oběma střetnutými se právními statky, na něž rozsudek rovněž poukazuje, nebo, zda skutečně bylo obžalovanému možno, předejítí následkům cizoložného poměru i jinak, než jeho zapíráním i tam, kde stěžovatel byl jako svědek k udání pravdy povinen. Ovšem tvrdí stěžovatel, že se cítil při svém svědeckém výsledku jako obviněný, to však napadený rozsudek nezjišťuje a neměl k tomu stěžovatel alespoň ve směru deliktu, pro který bylo vyšetřování vedeno ne proti němu, nýbrž proti Josefě F-ové, vůbec příčiny. Může jíti nanejvýše o polehčující okolnost podle §u 46 písm. c) neb d) tr. zák., nikoli o neodolatelné donucení.

Čís. 2281.

§ 197 tr. zák. má na mysli abstraktní možnost poškození; nezáleží na tom, zda v konkrétním případě za určitých předpokladů poškození nastati mohlo či nikoliv.

Poškození v právu nepřistoupiti na narovnání paděláním číslice porovnaného peníze (§ 201 a) tr. zák.).

(Rozh. ze dne 8. února 1926, Zm II 601/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Jihlavě ze dne 2. listopadu 1925, jímž byl obžalovaný podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro zločin podvodu podle §§u 197, 200, 201 a), 203 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znova projednal a a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnosti státního zastupitelství, dovolávající se proti rozsudku, jímž byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro zločin podvodu podle

§§ů 197, 200, 201 a) a 203 tr. zák. důvodů zmatečnosti čís. 5 a 9 a) Šu 281 tr. ř. nelze upříti oprávnění. Podle důvodů napadeného rozsudku vzal soud za zjištěno, že Marie K-ová ml. domáhala se na obžalovaném, s nímž měla známost, náhrady za to, že zrušil bezdůvodně zasnoubení. Žádala zprvu 5.000 Kč a to 1.000 Kč jako náhradu za nakoupené věci pro svatbu, pokud se týče manželství a 4.000 Kč za »pošpinění pověsti« a pověřila Dra Rudolfa S-ého, advokáta v D., by podnikl potřebné kroky k vymožení této náhrady. Na to vyjednával obžalovaný dne 29. listopadu 1924 smírnou cestou nejdříve osobně s Marií K-ovou ml. a její matkou Marií K-ovou st. v jejich bytě. K domluvám obžalovaného slevila mu Marie K-ová ml. 1.000 Kč, jež žádala jako náhradu za přípravy svatební, trvala však na náhradě 4.000 Kč za pošpinění pověsti, kdežto obžalovaný nabízel jí pouze 1.000 Kč. Po delším jednání žádal obžalovaný, by mu K-ovy napsaly dopis na Dra S-ého, že se dohodli, by mu on uvěřil a mohl záležitost tu vyrovnati. Marie K-ová st. napsala skutečně dopis, že se ústně smluvili na 4.000 Kč, jež má obžalovaný složit do nového roku. S dopisem tím přišel téhož dne (29. listopadu 1924) obžalovaný, když byl mezitím v něm přepsal peníz 4.000 Kč na 1.000 Kč, k Dru S-ému a předstíral mu, že vyjednal s Marií K-ovou ml. doma smír v přítomnosti její matky a sice tak, že se tato spokojuje s pouhými 1.000 Kč a zaplacením útrat. Když mu Dr. S-ý namítal, že to asi nebude pravda, jelikož mu Marie K-ová ml. řekla, že méně než 4.000 Kč nevezme, opakoval obžalovaný, že jest to pravda a dodal, že to má písemně a předložil dopis, v němž skutečně stálo, že se strany smluvily na 1.000 Kč. Dr. S-ý, nevšimnuv si, že číslice jest přepsána, uvěřil obžalovanému a sepsal smír na 1.000 Kč, který by s ním nebyl sepsal, kdyby byl obžalovaný nebyl se vši určitostí tvrdil, že se s Marií K-ovou ml. vyrovnal na 1.000 Kč a kdyby své tvrzení nebyl doložil dopisem, v němž byl také tento peníz uveden. Rozsudek zjišťuje dále, že se obžalovaný s Marií K-ovou ml. tehda ve skutečnosti nevyrovnal, zejména ne na 4.000 Kč a že, když odcházel, nebyli dohodnuti, jelikož K-ová ml. žádala 4.000 Kč, obžalovaný tolik dáti nechtěl a že, když vzal onen dopis do ruky a viděl, že tam byl napsán peníz 4.000 Kč, nesouhlasil s touto částkou. V tomto zjištěném jednání neshledal nalézací soud skutkové povahy podvodu z toho důvodu, že prý lstivé jednání a předstírání obžalovaného nebylo způsobným, by vedlo ku poškození Marie K-ové ml. Že K-ová ml. nemohla býti poškozena, dovozuje soud z toho, že se obžalovaný při onom smírném vyjednávání v bytě K-ových dobrovolně k ničemu nezavázal, a dále z toho, že podle Šu 46 obč. zák. mohla K-ová ml. jako strana, která nezavdala příčiny, pro kterou právem mohlo sejíti se zasnoubení, pouze žádati, by jí byla nahrazena s k u t e č n á š k o d a z toho, že sešlo se sňatku. Takovou skutečnou škodou mohla bý však býti jediné škoda utrpěná svatebními přípravami, nikoli však nehmotná škoda, způsobená újmou na pověsti. Podle náhledu soudu nebyl tudíž obžalovaný v době uzavření smíru v kanceláři Dra S-ého po právu vůbec povinen dáti K-ové ml. nějakou náhradu, ani ne oněch 1.000 Kč, k jichž zaplacení se tehdy zavázal a které jí také zaplatil, a nemohl tudíž také K-ové ml. svým jednáním způsobiti nějakou škodu. Soud však přehlíží,

že skutková povaha podvodu podle §u 197 tr. zák. vyžaduje kromě Istivého předstírání a uvedení v omyl jen ještě úmysl způsobiti někomu škodu na jeho majetku nebo na jiných právech. Při tom se arci' předpokládá, že poškození jest možné. Zákon má však na mysli a b s t r a k t n í m o ž n o s t poškození a nikoliv, zda v konkrétním případě za určitých předpokladů takovéto poškození nastati mohlo, či nikoliv. V projednávaném případě byla ostatně dána i k o n k r e t n í možnost přivodění škody. Byloť nesprávné řešení této právní otázky se strany nalézacího soudu zaviněno tím, že soud neposuzoval případ podle doby spáchaného činu, totiž podle stavu ze dne 29. listopadu 1924. Soud měl vzítí v úvahu, že Marie K-ová ml. vzhledem k prohlášení, které učinila v kanceláři Dra S-ého, že méně než 4.000 Kč nepřijme, dále vzhledem k tomu, že při smírném jednání s obžalovaným doma v bytě trvala na náhradě 4.000 Kč, domáhala se v době činu na obžalovaném náhrady 4.000 Kč, a že Marie K-ová st. v dopise na Dra S-ého uvedla, že se smluvili ústně na 4.000 Kč. Z jakého důvodu peníz ten byl požadován, zda za přípravy k svatbě či za tvrzené pošpinění pověsti, jest lhostejno, poněvadž se jednalo teprve o s m í r n é jednání a nikoliv o konečnou úpravu a stranám nebyly zákonné předpisy známy.

Dále měl soud přihlížeti k tomu, že Dr. S-ý, byv Istivým jednáním obžalovaného uveden v omyl, uzavřel s obžalovaným narovnáni, podle něhož obžalovaný prohlásil, že uznává, že bez podstatné příčiny od sňatku s Marií K-ovou ustoupil a se zavazuje za účelem příslušející jí náhrady zaplatiti do 1. ledna 1925 1.000 Kč, že by však Dr. S-ý, jak dotvrzuje jako svědek a jak soud běře za prokázáno, narovnáni to nebyl uzavřel, kdyby mu pravý stav věci byl znám. Posléze měl soud vzítí v úvahu, že narovnáni jest podle §u 1380 obč. zák. smlouvou o novaci, kterou sporná a nejistá práva stanou se potud určitými, že se obě strany zaváží navzájem si něco dáti, něco činiti nebo něco opomenouti, a že tedy Marie K-ová ml. tím, že uzavřela svým splnomocněným právním zástupcem s obžalovaným narovnáni, pozbyla práva, domáhati se na obžalovaném z důvodu ustoupení od sňatku větší náhrady, které by byla po případě docílila, kdyby ve smírném vyjednávání bylo dále pokračováno, nebo kdyby byla podána žaloba. Nelzeť považovati za vyloučeno, že by K-ová ml. na př. v případě vynesení rozsudku pro zmeškání docílila zaplacení celých 4.000 Kč — nebo v případě smírného řešení této sporné věci alespoň zaplacení nějakého většího peníze než pouhých 1.000 Kč. Je tu proto dána možnost poškození Marie K-ové ml. Poškození její záleží při nejmenším v poškození jejího práva rozhodnouti se volně buď pro smírné řešení celé věci, na které obžalovaný, maje před svatbou, kladl velkou váhu a které mělo podle §u 1380 obč. zák. i pro Marii K-ovou ml. právní význam, nebo pro nastoupení pořadu práva, totiž domáhati se žalobou svého byť i nejistého nároku na vyšší náhradu. Že poškození tohoto práva stačí pro skutkovou povahu podvodu, vysvítá jednak z §u 197 tr. zák., kde se mluví též o škodě n a j i n ý c h p r á v e c h a z §u 201 d) tr. zák., jehož skutková povaha jest tu i tehdy, když pachatel jedná v úmyslu, by někoho svedl ke škodlivým činům, k nimž by se nebyl odhodlal, kdyby podvod na

něm nebyl proveden. Že by pak uzavření narovnání v případě, kde oprávněnost nároku na náhradu 4.000 Kč jest snad pochybnou, ne však věci nemožnou, bylo právně nerozhodné, nelze tvrditi již se zřetelem na ustanovení §u 1380 a násl. obč. zák. Z toho plyne, že nalézací soud posoudil věc právně nesprávně a dopustil se takto zmatečnosti podle čis. 9 a) §u 281 tr. ř.

Zmateční stížnost státního zastupitelství vytýká také správně, že při právním uvažování věci padá na váhu důležitá okolnost, již však soud pomínil zcela mlčením (čís. 5 §u 281 tr. ř.), že totiž obhájce obžalovaného Dr. August K. v dopise ze dne 23. prosince 1924, který byl při hlavním přelíčení přečten, sám uvádí, že chce svého mandanta »poukázati, by věc tu podle možnosti vyrovnal. Pan L. jest již ženat a jest proto v jeho vlastním zájmu, by tato sporná záležitost byla v dobrém a bez soudu vyrovnána, a vynasnažím se také, bych vyrovnání umožnil«. Ježto obžalovaný v té době Dru S-ému již byl odeslal 1117 Kč, jest z toho viděti, že ani obhájce obžalovaného nesdílel tehdy náhled soudu, že obžalovaný, když přišel dne 29. listopadu 1924 k Dru S-ému, nebyl vůbec k náhradě povinen. Kdyby byl soud obsah tohoto dopisu Dr. K-a byl vzal v úvahu, byl by možná na věc pohlížel jinak a alespoň dospěl ku přesvědčení, že za tehdejšího stavu věci Marie K-ová ml., nebyti podvodu obžalovaného, zajisté mohla v cestě narovnání na obžalovaném domoci se vyšší náhrady nežli pouhých 1.000 Kč. Skutková podstata podvodu v objektivním směru je proto dána. Pokud jde o subjektivní zavinění obžalovaného, nezabýval se nalézací soud vůbec otázkou tou vzhledem ku zaujatému právnímu stanovisku. Nelze proto zrušovacímu soudu pro nedostatek příslušných zjištění rozhodnouti ihned ve věci samé (§ 288 čis. 3 tr. ř.); dlužno proto rozsudek zrušiti a vrátiti věc soudu prvě stolice k opětovnému projednání a rozhodnutí. Při zjišťování, v jakém úmyslu obžalovaný jednal, bude soudu zejména zkoumati, zda jde o zločin, jak bylo žalováno, či snad jen o přestupek podvodu, jenž by přicházel v úvahu, šlo-li obžalovanému jen o to, by poškodil Marii K-ovou ml. v jejím právu nepřistoupení na narovnání, když se jí nabízí tak malý peníz. Odůvodněné zmateční stížnosti bylo proto vyhověti a uznati právem jak se stalo.

Čís. 2282.

Trestnost zanedbání povinné péče (článek III. zákona ze dne 15. října 1868, čis. 142 ř. zák.) předpokládá, že obsah článku zakládá objektivně, nikoliv též subjektivně skutkovou podstatu zločinu nebo přechinu.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.).

Pojmy »popuzování«, »podněcování« a »pobuřování«.

Pokud hlásání sebeurčovacího práva německé menšiny ve formě přivtělení k cizímu státu spadá pod ustanovení §u 14 čis. 1 zákona.

(Rozh. ze dne 10. února 1926, Zm I 511/25.)